



- صاحب امتیاز: خبرگزاری جمهوری اسلامی
- مجری: مؤسسه فرهنگی و مطبوعاتی ایران
- رئیس هیات مدیره: صادق حسین جباری انصاری
- مدیرعامل و مدیر مسئول: علی متقیان
- سردبیر ارشد مؤسسه: هادی خسرو شاهین
- سردبیر ایران ورزشی: علی جوادی
- تلفن: ۰۸۸۵۵۱۳۳۰۱۴ • نمابر: ۰۸۴۷۱۱۳۳۰
- چاپ: چاپخانه مؤسسه جام جم
- سازمان آگهی‌ها: ۱۸۷۷ • ۰۸۸۵۵۱۳۳۰ - ۸۸۵۵۱۳۴۵
- امور مشترکین: ۰۸۸۴۴۸۰۰ • ۸۸۴۴۸۰۰۰
- نشانی: تهران، خیابان خرمشهر، شماره ۲۰۸
- صندوق پستی: ۵۳۸۸۰ - ۱۵۸۷۵

تکلیف باشگاه‌ها تا فصل بعد

بر اساس ساختار شناخته‌شده مقررات AFC، معیارها در ۳ درجه تعریف می‌شوند: معیار درجه A الزامی است و نبودش یعنی مجوز صادر نمی‌شود، نقص در معیار درجه B به جریمه می‌انجامد و معیار درجه C پیشنهادی است. تجربه سال‌های اخیر نشان داده باشگاه‌های ایرانی بیشتر در همان

باشگاه‌ها باید تازه‌نامه، صورت سود و زیان و صورت جریان نقدی خود را با حسابرס مستقل تهیه کنند، بدهی‌های معوق نقل و انتقالاتی را تسویه کنند، تکلیف ورزشگاه و جایگاه‌های مورد نیاز را روشن کنند و مدارک را خودشان و پیش از مهلت بازگرداری کنند. هیچ‌کدام از اینها کار یک ماه نیست. برای باشگاهی که تازه می‌خواهد شروع کند، فصل بعد در واقع همین امروز آغاز شده است.

سختگیری AFC برای دریافت مجوز حرفه‌ای و چالش باشگاه‌های ایرانی

لیگ برتر جایی برای آماتورها نیست



حافظه تاریخی؛ این اولین بار نیست



اگر کسی فکر می‌کند این سختگیری تازه است، کافی است به سال‌های قبل برگردد. AFC پیش‌تر مجوز استقلال و پرسپولیس را که فدراسیون تأیید کرده بود باطل و این دو تیم را از حضور در لیگ قهرمانان آسیا محروم کرد. حتی کار به آنجا رسید که کمیته صدور مجوز حرفه‌ای فوتبال ایران تعلیق شد و فدراسیون به گفته رئیس خود، به دلیل تقلب در صدور مجوز سال ۲۰۲۱ به پرداخت ۳۰۰ هزار دلار جریمه محکوم شد. اینها زنگ خطر جدی بود که به نظر می‌رسد هنوز به‌طور کامل درک نشده است. AFC با الگوبرداری از یوفا، به تدریج الزامات جدید را نهاده می‌کند. این یعنی مسیر فقط یک جهت دارد و هر سال سخت‌تر می‌شود و در چنین مسیری، نه مجوز ملی سپری می‌شود و نه لابی.

امسال این رقم به شش مورد کاهش یافته است. طبیعی است که وقتی دایره استانداردهای قبولی تنگ‌تر شود، تعداد مردودشدگان بیشتر خواهد شد.

یکی دیگر از نکات کلیدی، پایان قطعی مهلت‌های اضطراری و ارفاق‌های سنتی است. رئیس فدراسیون به‌صراحت یادآور شده است که مجوز حرفه‌ای دیگر هرگز با مهلت‌های اضافی و مدارک ناقص صادر نخواهد شد. در گذشته، فدراسیون بخش عمده‌ای از فرایند بازگرداری مدارک را بر عهده می‌گرفت اما اکنون مسئولیت صددرصدی بازگرداری مستندات بر دوش خود باشگاه‌ها گذاشته شده است. به بیان دیگر، خطای اداری یا تأخیری که سپاهان را از آسیا دور کرد، از این پس می‌تواند



راهکارها

سخت‌تر

می‌شود و در

این مسیر نه

داشتن مجوز

ملی به عنوان

سپر دفاعی

عمل می‌کند

و نه راینزی و

لابی‌گری‌های

سنتی کارساز

خواهد

بود. فوتبال

باشگاهی ایران

بیش از هر زمان

دیگری در لبه

تبغ حرکت

می‌کند

گزارش ویژه

محمدرضا رحیم‌پور

خبرنگار

دیگر نباید منتظر ماند تا یک سناریوی تکراری رقم بخورد؛ این بار قصه از اصفهان شروع شد اما پرسش اصلی جامعه فوتبال این است که کدام تیم، قربانی فصل بعد خواهد بود؟

کنفدراسیون فوتبال آسیا (AFC) در نسخه ۲۰۲۴ آیین‌نامه صدور مجوز باشگاهی، دو محور تازه به معیارهای پیشین اضافه کرده و استانداردهای مربوط به زیرساخت ورزشگاه‌ها و مسائل مالی را به شکل بی‌سابقه‌ای سختگیرانه‌تر کرده است. پیام روشن و قاطع کنفدراسیون به فوتبال ایران این است که دوران اغماض و چشمپوشی از تخلفات برای همیشه به پایان رسیده است.

مهدی تاج، رئیس فدراسیون فوتبال، در جریان سمینار سالانه افسران مجوز حرفه‌ای با صراحت اعلام کرد که اگرچه برخی تخلفات در سال‌های نخست با مدارا روبه‌رو می‌شد اما از این پس ضمانت‌های اجرایی بسیار سنگین و بازارنده‌ای اعمال خواهد شد؛ از کسر سه و شش امتیاز گرفته تا سقوط به دسته‌های پایین‌تر و در نهایت، عدم صدور رسمی مجوز فعالیت. پرسش کلیدی امروز دیگر این نیست که آیا تیمی حذف خواهد شد بلکه این است که قرعه بعدی به نام کدام باشگاه رقم می‌خورد؟

سپاهان؛ هشدار اول و زنگ خطر

که به صدا درآمد

ماجرای حذف سپاهان از مسابقات آسیایی را باید دقیقاً با همین عینک و زاویه دید تحلیل کرد. شاگردان نویدکیا فصل پیش را در رتبه سوم جدول لیگ برتر به پایان رساندند و بر اساس جدول رده‌بندی، سهمیه حضور در سطح دوم لیگ قهرمانان آسیا را به دست آوردند. با این حال، هنگامی که کنفدراسیون فوتبال آسیا فهرست نهایی باشگاه‌های دارای مجوز حرفه‌ای را منتشر کرد، نام تیم‌های استقلال، تراکتور و پرسپولیس در آن دیده می‌شد اما جای نام سپاهان خالی بود. اعتبار نام بزرگ، سابقه درخشان قهرمانی و هواداران پرشمار این باشگاه نتوانست جایگزین یک سند حسابرسی‌شده و شفاف مالی شود. روند طی‌شده در این پرونده نیز برای

۳ ستون برای نظم نوین

اگر بخواهیم راه‌حل را در یک جمله خلاصه کنیم، نظم نوین باشگاهداری به ۳ ستون نیاز دارد. ستون اول، زیرساخت حرفه‌ای است؛ کمپ اختصاصی، زمین تمرین استاندارد و ورزشگاهی که حداقل سطح B کنفدراسیون را برآورده کند. ستون دوم، شفافیت مالی است؛ صورت‌های مالی حسابرسی‌شده و افشاشده، کاهش زیان انباشته و پایان دادن به رویه عادی‌شده پرداخت غرامت. ستون سوم، حق پخش و مالکیت خصوصی واقعی است؛ درآمدی که به نام باشگاه ثابت شود و سرمایه‌گذاری بلندمدت را توجیه کند.

این ۳ ستون جد از هم کار نمی‌کنند. زیرساخت بدون درآمد پایدار ساخته نمی‌شود، شفافیت بدون استقلال مالی معنا ندارد و حق پخش بدون چهارچوب قانونی به باشگاه‌ها نمی‌رسد. به همین دلیل لایحه نظام جامع باشگاه‌هداری فقط یک مصوبه نیست؛ نقشه راهی است که اگر تکمیل نشود، باشگاه‌ها هر کدام جداگانه با همان سد قدیمی روبه‌رو می‌شوند.

ادامه روند فعلی، باشگاه‌های ایران را از آسیا دور می‌کند

اولیایی: موضوع مالکیت و شفافیت مالی شوخی بردار نیست



واکنش

کاظم اولیایی، مدیرعامل پیشین استقلال، با انتقاد از وضعیت اقتصادی باشگاه‌های فوتبال ایران، درباره پیامدهای افزایش سهمیه مجوز حرفه‌ای هشدار داد. او همچنین با تأکید بر ضرورت تفکیک مالکیت باشگاه‌ها و جلوگیری از تعارض منافع، گفت، خصوصی‌سازی فوتبال، بدون رعایت اصول حرفه‌ای و اصلاح ساختار اقتصادی، به نتیجه مطلوب نخواهد رسید.

اولیایی درباره وضعیت مالی باشگاه‌ها اظهار داشت: «بنا بر تصور کرد که فقط باشگاه‌های بزرگ با مشکلات اقتصادی روبه‌رو هستند و سایر باشگاه‌ها شرایط عادی دارند. حتی باشگاه‌هایی مانند فولاد خوزستان و استقلال اهواز نیز از نظر ساختاری در وضعیت مطلوبی قرار ندارند. شاید مشکلات برخی باشگاه‌ها

به دلیل شمار کمتر هواداران کمتر به چشم بیاید، اما این به معنای نبود مشکل نیست». او با اشاره به سختگیرانه‌تر شدن الزامات صدور مجوز حرفه‌ای افزود: «معیارهای صدور مجوز حرفه‌ای در حضور در رقابت‌های آسیایی سختگیرانه‌تر شده‌اند و کاهش بدهی‌های انباشته نیز اهمیت بیشتری یافته است. وقتی بدهی یک باشگاه

به دلیل شمار کمتر هواداران کمتر به چشم بیاید، اما این به معنای نبود مشکل نیست». او با اشاره به سختگیرانه‌تر شدن الزامات صدور مجوز حرفه‌ای افزود: «معیارهای صدور مجوز حرفه‌ای در حضور در رقابت‌های آسیایی سختگیرانه‌تر شده‌اند و کاهش بدهی‌های انباشته نیز اهمیت بیشتری یافته است. وقتی بدهی یک باشگاه

زیرساخت استاندارد؛ حلقه مفقوده باشگاه‌ها

1

واقعیت فوتبال ایران این است که شمار محدودی از باشگاه‌ها از زیرساخت‌های مناسب برخوردارند و بسیاری از تیم‌های لیگ برتری همچنان فاقد کمپ اختصاصی و زمین تمرین استاندارد هستند. در چنین شرایطی، باشگاه‌ها برای تأمین ابتدایی‌ترین نیازهای تمرینی خود به امکانات دیگر مجموعه‌ها وابسته‌اند اما همین باشگاه‌ها در بازار نقل و انتقالات، برای جذب بازیکنان گرانتقیمت و مربیان نامدار رقابت می‌کنند. این تناقض، یکی از نشانه‌های آشکار غلبه نگاه کوتاه‌مدت بر برنامه‌ریزی بلندمدت در فوتبال ایران است.

جذب یک ستاره می‌تواند به تیترورسانه تبدیل شود، انتظارات هواداران را برای مدتی افزایش دهد و حتی در کوتاه‌مدت به نتایج ورزشی کمک کند اما ساخت کمپ تمرینی، توسعه آکادمی و تجهیز زیرساخت‌ها، سرمایه‌گذاری‌هایی هستند که ثمره آنها در بلندمدت نمایان می‌شود. از همین رو، مدیرانی که زیر فشار نتایج فوری قرار دارند، معمولاً هزینه‌کرد برای بازیکنان را به سرمایه‌گذاری در زیرساخت ترجیح می‌دهند. با این حال، در الگوی جدید باشگاهداری حرفه‌ای، چنین انتخابی دیگر صرفاً یک ضعف مدیریتی نیست؛ بلکه می‌تواند به مانعی جدی برای دریافت مجوز حرفه‌ای تبدیل شود.



بدهی به جای درآمد

2

اگر زیرساخت ستون اول است، ستون دوم مالی است و آنجا هم با بحران ساختاری مواجه است. وضعیت مالی، پایه دیگری است که فوتبال ایران در آن با مشکلاتی جدی مواجه است. بدهی‌های انباشته، زیان عملیاتی، قراردادهای پرهزینه و غرامت‌های ناشی از اختلافات حقوقی، به بخشی از واقعیت تکرارنشده فوتبال باشگاهی کشور تبدیل شده‌اند.

برای نمونه، براساس اسناد مالی منتشرشده مورد اشاره، باشگاه ذوب‌آهن با بیش از ۴۶۰ میلیارد تومان بدهی روبه‌رو بوده است. فولاد نیز به دلیل بدهی قطعی ۱۰۰ میلیارد تومانی نتوانست مجوز حرفه‌ای دریافت کند. پرداخت غرامت‌های سنگین به بازیکنان و مربیان نیز نشان می‌دهد که مشکلات قراردادی و ضعف در مدیریت تعهدات مالی، همچنان هزینه‌های قابل توجهی به باشگاه‌ها تحمیل می‌کند. البته صرف وجود بدهی به معنای ناتوانی یک باشگاه در فعالیت حرفه‌ای نیست؛ آنچه اهمیت دارد، ماهیت بدهی، وضعیت سررسید تعهدات، توان بازپرداخت و رعایت الزامات مالی تعیین‌شده از سوی نهادهای مسئول است. با این حال، هنگامی که بدهی‌های معوق به بازیکنان، مربیان یا سایر باشگاه‌ها تکرار می‌شوند و غرامت قراردادهای نیمه‌تمام به واری عادی تبدیل می‌شود، باید ریشه مشکل را در ساختار تصمیم‌گیری و نبود برنامه مالی پایدار جست‌وجو کرد. رئیس فدراسیون فوتبال در سمینار سالانه امسال صریح‌تر حرف زد: «همه باشگاه‌ها زیان‌انباشته دارند». به گفته او، باشگاه‌ها باید زبان معتملی داشته باشند، صورت‌های مالی خود را هر سال افشا کنند و وابستگی شان به شرکت مادر را کاهش دهند؛ مالک به‌دقت مقررات جدید این است که ظرف ۵ سال، سهم حمایت مالی مدف به حدود ۶۰ درصد برسد. مقررات ۲۰۲۴ همچنین حسابررسی مستقل صورت‌های مالی، نبود مطالبات معوق نقل و انتقالاتی و بررسی توان ادامه فعالیت اقتصادی باشگاه را جزو معیارهای اصلی قرار داده است.

مشکل اصلی اما در سمت درآمد است. درآمد حق پخش تلویزیونی، مهم‌ترین منبع درآمد فوتبال حرفه‌ای جهان، در ایران عملاً غایب است و ۷۰ تا ۹۰ درصد درآمد عملیاتی باشگاه‌ها از اسپانسرری و کمک‌های صانع مالک تأمین می‌شود. بر اساس گزارش‌های غیررسمی درآمد تلویزیون از حق پخش فوتبال حدود ۵ هزار میلیارد تومان برآورد می‌شود، اما در بودجه ۱۴۰۵ تنها ۴۷۰ میلیارد تومان برای حق پخش مسابقات داخلی در نظر گرفته شده است. فاصله این دو عدد، نشان شکافی است که باشگاه‌ها را از استقلال مالی دور نگه می‌دارد.

لایحه‌ای که قرار بود نظم بیاورد

3

در چنین شرایطی، لایحه نظام جامع باشگاهداری می‌توانست یکی از ابزارهای اصلی اصلاح ساختار فوتبال ایران باشد؛ چهارچوبی که انتظار می‌رفت در آن، رابطه باشگاه‌ها با مالکان، الزامات مالی، شیوه درآمدزایی و مسئولیت‌های نهادهای مرتبط روشن‌تر شود. با این حال، روند طولانی بررسی این لایحه و اختلاف نظرها درباره موضوعاتی از جمله حقوق پخش رویدادهای ورزشی، اجرای اصلاحات ساختاری را با ابهام مواجه کرده است. مسأله حق پخش در این میان اهمیت ویژه‌ای دارد. از زمانی که چهارچوب قانونی اجرایی مشخصی برای تعیین حقوق رسانه‌ای مسابقات، نحوه فروش آنها و سهم باشگاه‌ها وجود نداشته باشد، یکی از مهم‌ترین مسیرهای توسعه اقتصادی فوتبال همچنان محدود خواهد ماند.

به همین دلیل، اصلاح نظام باشگاهداری نمی‌تواند تنها به تعیین ضوابط هزینه‌کرد یا افزایش نظارت بر صورت‌های مالی محدود شود؛ این اصلاحات باید با ایجاد فرصت‌های واقعی درآمدزایی همراه باشند. ساختار مالکیت باشگاه‌ها نیز بخش دیگری از این مسأله است. بخش قابل توجهی از تیم‌های فوتبال ایران به صنایع دولتی، مجموعه‌های نظامی و انتظامی یا نهادهای وابسته به دولت متکی هستند. واگذاری استقلال و پرسپولیس نیز به تنهایی به معنای حل تمام مسائل مربوط به مالکیت، استقلال اقتصادی و پاسخگویی نیست. خصوصی‌سازی فوتبال می‌تواند به اصلاح ساختاری منجر شود که با شفافیت مالکیت، استقالاتی در تصمیم‌گیری، نظارت مؤثر و امکان فعالیت اقتصادی پایدار همراه باشد. در ساختار وابسته، بخش مهمی از پاسخگویی باشگاه به مجموعه مادر معطوف است اما در یک الگوی حرفه‌ای، باشگاه باید در برابر سهامداران، حسابرسان و سایر ذی‌نفعان نیز مسئولیت روشن و قابل ارزیابی داشته باشد. این تفاوت، بر نحوه تخصیص منابع، کنترل هزینه‌ها و تصمیم‌گیری درباره سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت اثر می‌گذارد.

در نتیجه، تأخیر در تکمیل چهارچوب قانونی باشگاهداری تنها یک مسأله اداری نیست. این تأخیر می‌تواند مسیر اصلاح درآمد‌ها، تعیین تکلیف مالکیت و برنامه‌ریزی زیرساختی را نیز دشوارتر کند؛ درست در زمانی که الزامات فوتبال آسیا با سرعت بیشتری به سمت استانداردهای حرفه‌ای حرکت می‌کنند.

محرومیت از حضور در رقابت‌های آسیایی جدی خواهد بود. این کارشناس فوتبال با اشاره به تغییر شیوه‌های اطلاع‌رسانی گفت: «در گذشته ممکن بود برخی اطلاعات نادرست منتشر شود و پیامدهای آن نیز به دنبال بیاید اما امروز دیگر نمی‌توان چنین مسائلی را پنهان کرد. با گسترش رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی، اخبار به‌سرعت منتشر می‌شود و از دید افکار عمومی دور نمی‌ماند. مالکان و سهامداران عمده دو باشگاه بزرگ باید بدانند که ادامه فعالیت صرفاً با اتکا به مالکیت یا حمایت اسپانسر پذیرفتنی نیست. باشگاه‌ها باید متناسب با درآمد و بدهی‌های خود، هر سال بخشی از بدهی‌هایشان را کاهش دهند.»

اولیایی برای توضیح اهمیت این موضوع به تجربه تاریخی باشگاه‌های تاج اشاره کرد و گفت: «حدود ۷۰ سال پیش، زمانی که تاج مسجدسلیمان در کنار تاج تهران در سطح اول فوتبال کشور حضور داشت، فیفا در نامه‌ای اعلام کرد که دو باشگاه با مالکیت مشترک نمی‌توانند در یک سطح از مسابقات شرکت کنند. در آن مقطع، مالک وقت با جدا کردن وابستگی باشگاه و مالکیت، برای حل این مسأله اقدام کرد. این تجربه نشان می‌دهد که تعارض منافع و استقلال مالکیت باشگاه‌ها از گذشته نیز در

مالکان و سهامداران

عمده دو باشگاه

بزرگ باید بدانند که

ادامه فعالیت صرفاً

با اتکا به مالکیت

یا حمایت اسپانسر

پذیرفتنی نیست.

باشگاه‌ها باید

متناسب با درآمد

و بدهی‌های خود،

هر سال بخشی از

بدهی‌هایشان را

کاهش دهند



فوتبال اهمیت داشته است.» او با تأکید بر اینکه قواعد حرفه‌ای نباید تابع ملاحظات مقطعی باشد، خاطرنشان کرد: «تعارض منافع از جمله اصولی است که باید از ابتدا در ساختار باشگاهداری مورد توجه قرار گیرد. نمی‌توان از یک سو درباره حرفه‌ای، از ضرورت‌های صحبت کرد و از سوی دیگر، نسبت به قواعد مالکیت و استقلال باشگاه‌ها بی‌تفاوت ماند.»

اولیایی در پایان با انتقاد از شیوه مدیریت امکانات ورزشی کشور، خواستار بازگرداندن این امکانات به باشگاه‌ها شد و گفت: «ولت باید امکانات باشگاه‌ها را به خودشان بازگرداند. باشگاه‌محور بودن فوتبال بهتر از آن است که استادیوم‌ها در اختیار گروه‌های خاص قرار گیرند، این گروه‌ها امکانات را اجاره دهند و از سوی دیگر، بلکه جایگاه آنها را در رقابت‌های بین‌المللی نیز به خطر می‌اندازد.